

Maciej Droń

Patroni akademii wychowania fizycznego w Polsce

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 13-14

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Maciej Droń

Patroni akademii wychowania fizycznego w Polsce

Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach stoi przed doniosłym zadaniem wyboru patrona. Dotychczas decyzję taką, w różnych okresach swoich dziejów, podjęły cztery z sześciu polskich uczelni wychowania fizycznego. Poniżej, w kolejności chronologicznej, krótko prezentujemy patronów akademii wychowania fizycznego.

Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie powstała w 1929 roku jako Centralny Instytut Wychowania Fizycznego. Była uczelnią wojskową z dwu-, a następnie (od 1935 roku) trzyletnim cyklem kształcenia. W roku 1935, po śmierci Marszałka, otrzymała oficjalną nazwę Centralny Instytut Wychowania Fizycznego imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. W roku 1938, w drodze ustawy sejmowej, przekształcono Instytut w wojskową szkołę wyższą pod nazwą Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego. W latach 1949-1990 nosiła imię Karola Świerczewskiego. Do nazwy z roku 1938, z dodaniem słów „w Warszawie” (wobec licznych błędów warto podkreślić, że nie ma w niej słowa „imienia”) warszawska uczelnia powróciła w czerwcu 1990.

Patrona AWF w Warszawie przedstawiać nie trzeba. Każdemu, kto bodaj pobieżnie otarł się o historię kultury fizycznej w Polsce, znana jest troska Pierwszego Marszałka Polski o tę sprawę. Józef Piłsudski z uwagą śledził i inspirował prace nad rozwojem wychowania fizycznego w państwie, osobiście przewodniczył Radzie Naukowej Wychowania Fizycznego. Wypracowana przez skupione wokół Marszałka środowisko naukowe idea rozwoju fizycznego, jako niezbędnego składnika wychowania obywatelskiego oraz zdrowia społeczeństwa, choć modelowa i nadal aktualna, poszła dziś w niemal całkowite zapomnienie.

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu imienia Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku istnieje od 1969 roku. Powołana jako Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego, w 1981 roku zmieniła status na Akademię Wychowania Fizycznego. Imię obecnego patrona, Jędrzeja Śniadeckiego, uczelnia otrzymała w 1973 roku.

Jędrzej Śniadecki (1766-1838) to wybitny wileński lekarz, biolog i chemik przełomu XVIII i XIX wieku. Jego fundamentalną zasługą dla

nauki polskiej pozostaje opracowanie polskiej terminologii chemicznej i pierwszy polski podręcznik chemii. W dzieje polskiej myśli o wychowaniu fizycznym wpisał się traktatem *O fizycznym wychowaniu dzieci*. Dzieło, opublikowane po raz pierwszy w roku 1805 w Wilnie, do dziś pozostaje ważnym składnikiem kanonu lektur studentów i pracowników nauk o kulturze fizycznej w Polsce. W jubileuszowym wydawnictwie AWF w Gdańsku z roku 1994 czytamy o Jędrzeju Śniadeckim jako patronie uczelni wybranym „bardzo fortunnie, którym zawsze można było się szczyścić”.

Akademia Wychowania Fizycznego imienia Bronisława Czecha w Krakowie wywodzi się z Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie w roku 1927 powstało przy Wydziale Lekarskim Studium Wychowania Fizycznego. W 1950 roku przekształcono je w Wyższą Szkołę Wychowania Fizycznego, zaś w 1972 roku – w Akademię.

Imię Bronisława Czecha uczelnia otrzymała w 1978 roku. Trudno wyobrazić sobie lepszego patrona dla uczelni wychowania fizycznego. Bronisław Czech był jednym z najwszechstronniejszych sportowców w historii Polski. 24 razy był mistrzem Polski w konkurencjach alpejskich i klasycznych, wielokrotnie startował w narciarskich mistrzostwach świata i Europy. Trzykrotnie, w latach 1928, 1932 i 1936 reprezentował Polskę na zimowych igrzyskach olimpijskich. Był znakomitym trenerem narciarskim, miał też na koncie poważne osiągnięcia taternicze. Aresztowany przez gestapo za działalność konspiracyjną (był kurierem tatrzańskim), trafił (po odmowie współpracy z Niemcami) do obozu koncentracyjnego w Auschwitz, gdzie zmarł 5 czerwca 1944 roku.

Akademia Wychowania Fizycznego imienia Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu wywodzi się z Uniwersytetu Poznańskiego, gdzie od 1922 roku istniało Studium Wychowania Fizycznego przy Wydziale Lekarskim. W roku 1950 przekształcono je w Wyższą Szkołę Wychowania Fizycznego, zaś w roku 1972 - w Akademię, której w roku 1981 nadano imię Eugeniusza Piaseckiego.

Eugeniusz Piasecki (1872-1947), lwowianin, lekarz, był współtwórcą harcerstwa polskiego, teoretykiem higieny szkolnej i wychowania fizycznego. Jako jedna z siedmiu osób w historii harcerstwa otrzymał stopień Harcmistrza Rzeczypospolitej. Współtworzył lwowski sport, był pierwszym prezesem legendarnego klubu Pogoń Lwów. Po I wojnie światowej osiadł w Poznaniu, gdzie założył, a później kierował Katedrą Teorii Wychowania Fizycznego i Higieny Szkolnej oraz Studium Wychowania Fizycznego. Założył i redagował miesięcznik „Wychowanie Fizyczne”.

Mgr Maciej Droń jest Kierownikiem Sekcji Udostępniania Zbiorów Biblioteki Głównej AWF w Katowicach.